

Zpráva o šetření ve věci ochrany bučin na území CHKO Jeseníky

Na instituci veřejného ochránce práv (dále „ochránce“) se obrátil spolek A., z. s., se sídlem xxx (dále „spolek“ či „stěžovatel“), s kritikou úřadů ve spojitosti s podle něj nefunkční ochranou stanovišť horských bukových lesů v Chráněné krajinné oblasti (dále „CHKO“) Jeseníky. Dle spolku mezi lokality s výskytem takových bučin náleží i údolí Hučivé a Divoké Desné, Mertvy a údolí Rudohorského potoka, kde v posledních letech docházelo k intenzivním komerčním těžbám bukových porostů, zejména státním podnikem Lesy ČR (dále též „Lesy ČR“), dělo se tak přitom v době historicky největší kůrovcové kalamity a plošného odumírání smrkových porostů.¹ **Území** v rámci tzv. soustavy „Natura 2000“ ve smyslu legislativy Evropské Unie² **spadá do evropsky významných lokalit** (dále „EVL“) **Keprník a Praděd** (kde **jedním z předmětů ochrany jsou tzv. acidofilní bučiny**, které jsou biotopem kupř. silně ohroženého střevlíka hrbolatého či kriticky ohroženého roháčka jedlového), i **do vyhlášené „Ptačí oblasti Jeseníky“** (předmětem ochrany je jeřábek lesní) a dřeviny poskytují hnízdní a úkrytové možnosti řadě chráněných druhů ptáků.

Spolek měl ve věci již od r. 2015 jednat s Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky, regionálním pracovištěm Olomoucko, oddělením Správa CHKO Jeseníky (dále „Správa CHKO“), následně se obracel i na Českou inspekci životního prostředí (dále „ČIŽP“ nebo „inspekce“) a Ministerstvo životního prostředí (dále „MŽP“ či „ministerstvo“). Spolek **kritizoval zejména postup orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasného závazného stanoviska** dle § 4 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny³ **ke schvalování lesního hospodářského plánu** (dále též „LHP“) dle § 27 odst. 1 lesního zákona⁴ **pro lesní hospodářský celek** (dále též „LHC“) **Loučná nad Desnou na období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2025**, neboť podle něj na dalších deset let „konzervuje“ stávající přístup institucí k ochraně. Dle spolku způsob hospodaření v území s plošnými úmyslnými těžbami bučin, bez ponechání části stojících stromů na dožití, včetně doupných stromů, a bez ponechání tzv. mrtvého dřeva vede k úbytku rozlohy chráněných stanovišť, následné intenzivní vysazování smrku pak pozměňuje původní cenné bukové porosty. Spolek poznamenal, že smyslem jeho snah není zastavení hospodářské lesnické činnosti a vytvoření tzv. „bezzásahových území“ v předmětných lokalitách, ale zavedení přírodě blízkého hospodaření bez vzniku holin a bez intenzivní výsadby smrků, které umožní zachování kvality, struktury a funkce předmětu ochrany acidofilní bučina. Spolek se v daných souvislostech kriticky pozastavil nad tím, že jeho obsáhlý podnět ve věci ze dne 13. 12. 2018 byl jako nedůvodný odložen stručným sdělením MŽP, odboru výkonu státní správy IX, ze dne 18. 1. 2019.

1 Vybrané zásahy zdokumentovány spolkem na jeho internetových stránkách: [odkaz na web]

2 Směrnice Rady č. 92/43/EEC o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin; Směrnice Rady č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků.

3 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZOPK“ či jen „zákon“).

4 Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, ve znění pozdějších předpisů (lesní zákon).

A. Shrnutí závěrů

Jádrem věci se jevil být spor o to, zda dosavadní postupy orgánů ochrany přírody (mj. v rámci schvalování lesního hospodářského plánu pro lesní hospodářský celek Loučná nad Desnou) zajišťují zachování předmětů ochrany v příznivém stavu z hlediska ochrany přírody. Takový spor byl však sporem do té míry odborným, že mi do něj přímo vstupovat nepříslušelo, své **šetření jsem proto zaměřil primárně na otázku, zda se spolku dostalo řádného vypořádání jeho podnětu** ze dne 13. 12. 2018.

Šetřením jsem dospěl k závěru, že se Ministerstvo životního prostředí důsledně nevypořádalo s argumentací stěžovatele v podobě několika okruhů dotazů spolku, jež zůstaly nezodpovězeny ve sdělení MŽP ze dne 18. 1. 2019.⁵ Jinými slovy, **nezákonnost spatřuji v tom, že podrobně zdůvodněný několikastránkový podnět spolku ze dne 13. 12. 2018 s množstvím příloh (za nějž se stavěla i odborná přírodovědná veřejnost) byl vypořádán jednostránkovým sdělením MŽP, odboru výkonu státní správy IX, ze dne 18. 1. 2019. Adekvátní zdůvodnění včetně příslušných podkladů pak MŽP poskytlo až na mé vyžádání v rámci zahájeného šetření ve věci.** Ministerstvem takto mi **zdůvodněné postupy státní správy ve spojitosti s vydáním souhlasného závazného stanoviska orgánu ochrany přírody ke schválení lesního hospodářského plánu pro lesní hospodářský celek Loučná nad Desnou jsem naopak po přezkoumání jako rozporné se zákony či principy dobré správy neshledal.** Mám za to, že MŽP představená **správní úvaha (hodnocení) je dostatečně konzistentní, přezkoumatelně vyslovená a opírá se o shromážděné podklady.**

Předmětem šetření ochránce nebyly postupy České inspekce životního prostředí, zejména jednotlivé případy poškozování biotopů a stanovišť chráněných druhů v dotčeném území, ke kterým ministerstvo sdělilo pouze tolik, že se jimi ČIŽP vždy zabývala. Prošetření ze strany ochránce zde obecně přichází v úvahu, nicméně po doložení, že se stěžovatel již po úřadu bezvýsledně nápravy v konkrétním případě (např. neudělení výjimky ze zákazů tam, kde jí bylo zapotřebí) domáhal, včetně oslovení instančně nadřízeného správního orgánu.

B. Skutková zjištění

Podle zjištění ze šetření problematika spolkem zpochybňovaného závazného stanoviska k LHP Loučná nad Desnou byla **předmětem šetření MŽP, odboru výkonu státní správy IX, již na základě podnětu spolku k zahájení přezkumného řízení závazného stanoviska dle § 4 odst. 3 ZOPK vydaného dne 15. 4. 2016⁶ k LHP pro LHC Loučná nad Desnou.** Na základě tohoto podnětu bylo **závazné stanovisko ministerstvem zrušeno z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti** vzhledem k absenci úvah, kterými se Správa CHKO řídila při hodnocení dopadu dotčeného návrhu LHP na zájmy chráněné ZOPK. Správa CHKO **následně vydala „nové“ závazné stanovisko ze dne 11. 6. 2018,⁷** ke kterému byl ze strany spolku směřován opětovný podnět k zahájení přezkumného řízení. Tento **podnět pak shledalo MŽP, odbor výkonu státní správy IX, jako nedůvodný přípisem ze dne 1. 11.**

5 Č. j. MZP/2019/580/124

6 Č. j. SR/0150/JS/2015-2012

7 Č. j. SR/0191/OM/2018-3

2018.⁸ Spolek se ve věci obracel s podnětem ke zjednáání nápravy také na ČiŽP, která provedla kontrolu dne 16. 8. 2018. Při ní shledala, že **umělá obnova na předmětných lokalitách chráněných bučin je prováděna vysokým podílem smrku, nicméně jelikož bylo vydáno souhlasné závazné stanovisko Správy CHKO ke schválení LHP, nebylo podle inspekce možno jednoznačně vyhodnotit zjištěné skutečnosti jako porušení zákona o ochraně přírody a krajiny.** ČiŽP se přesto ve věci postupu Správy CHKO sama obrátila podnětem ze dne 3. 12. 2018 na Ministerstvo životního prostředí, které nicméně ani na tomto základě **důvod k přehodnocení závazného stanoviska neshledalo.**

V rámci šetření požádal ochránce MŽP o stanovisko, zejména v podobě jeho reakce na **jednotlivé problémové okruhy uvedené v podání spolku k MŽP ze dne 13. 12. 2018** (pod daný podnět s přílohami a podrobnou argumentací připojila své podpisy i odborná přírodovědná veřejnost), které **zůstaly bez odpovědi ve sdělení MŽP, odboru výkonu státní správy IX, ze dne 18. 1. 2019** adresovaném spolku. Odpovědi na konkrétní body jsem obdržel v dopisu ministra životního prostředí ze dne 18. 10. 2019⁹ (jeho přílohou bylo také podrobné vyjádření odboru výkonu státní správy IX MŽP ze dne 14. 10. 2019)¹⁰. V zájmu úplného informování spolku jsem si je se zřetelem k jejich obsáhlosti dovolil zahrnout do samostatného textu (jen v mírně krácené podobě, a to vždy v členění tvrzení spolku a reakce MŽP s tím, že zvýraznění vybraného textu bylo provedeno mnou), který tvoří přílohu této zprávy.

Samotné **lesní hospodářské plány** jsou upraveny v § 24–27 lesního zákona a vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování. Lesní hospodářský plán je **nástrojem vlastníka lesa, který zpravidla na dobu deseti let upravuje způsoby hospodaření v lesním hospodářském celku.**¹¹ Pořizuje ho vlastník na své náklady. Ve smyslu § 27 odst. 1 lesního zákona je vlastník lesa, který hospodaří podle plánu (§ 24 odst. 3), povinen předložit návrh plánu ke schválení orgánu státní správy lesů nejpozději do 60 dnů po skončení platnosti předchozího plánu. **Orgán státní správy lesů plán schválí, pokud není v rozporu s lesním zákonem a ostatními právními předpisy.** Dle § 27 odst. 6 lesního zákona **se na řízení o schvalování plánů nebo povolování jejich změn nevztahují obecné předpisy o správním řízení, s výjimkou rozhodování o námitkách.**

Ve smyslu § 4 odst. 3 zákona o ochraně přírody a krajiny **je závazné stanovisko orgánu ochrany přírody z hlediska tohoto zákona nezbytné ke schválení lesních hospodářských plánů.** Závazné stanovisko se dle cit. ustanovení vydává na **žádost příslušného orgánu státní správy lesů. K pěstebním a těžebním zásahům v lesích prováděným v souladu s lesním hospodářským plánem a při nahodilé těžbě se závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje.** Fakticky nelze vydat takové závazné stanovisko, které by udělený souhlas podmiňovalo splněním nějakých podmínek, neboť schvalující orgán státní

8 Č. j. MZP/2018/580/1326

9 Č. j. MZP/2019/630/2598

10 Č. j. MZP/2019/580/2417

11 Nejvyšší správní soud charakterizoval LHP v rozhodnutí ze dne 12. prosince 2008, sp. zn. 2 As 64/2008-122 (dostupné na www.nssoud.cz), následovně: „LHP je nástrojem vlastníka lesa, který je primárně spjat s lesním majetkem nacházejícím se na konkrétních pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Jeho hlavním účelem je přitom bezesporu zachování funkcí lesa v rámci určitého lesního hospodářského celku, a to za podmínky hospodaření v souladu s dalšími právními předpisy na úseku ochrany životního prostředí.“

správy lesů může navržený LHP pouze buď schválit, nebo neschválit (jinými slovy, platná právní úprava nepředpokládá zakotvení podmínek do závazného stanoviska s jejich převzetím do LHP). K závazným stanoviskům vydaným po lhůtě 60 dnů od doručení žádosti příslušnému orgánu ochrany přírody se dle § 4 odst. 3 ZOPK nepřihlíží.

Ve smyslu § 4 odst. 4 ZOPK v rámci řízení o vydání závazného stanoviska orgán ochrany přírody **provede také hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů pro evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti**. Orgán ochrany přírody **nevydá souhlasné závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů, pokud by měly významný negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti**. V ostatních případech orgán ochrany přírody vydá souhlasné závazné stanovisko. Závazné stanovisko ke schválení lesních hospodářských plánů nahrazuje odůvodněné stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK. Na postup hodnocení důsledků lesních hospodářských plánů se nepoužijí ustanovení zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí.

Dle komentářové literatury¹² **schválení lesního hospodářského plánu presumuje soulad pěstebních a těžebních zásahů v lesích prováděných na jejich základě se zájmy přírody a krajiny**, neboť k těmto činnostem se již závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje. Předmětná komentářová literatura se rovněž vyslovuje ke **zvláštnímu režimu posuzování důsledků lesních hospodářských plánů** a lesních hospodářských osnov pro **evropsky významné lokality a ptačí oblasti v rámci řízení o vydání závazného stanoviska**. Podle ní předpokladem tohoto postupu je existence oblasti chráněné v rámci sítě Natura 2000, která může být prováděním koncepčních dokumentů hospodaření v lesích ovlivněna. Pokud orgán ochrany přírody dospěje k závěru, že je negativní vliv na příznivý stav předmětu ochrany evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti významný, **nevydá souhlasné závazné stanovisko**. V opačném případě vydá závazné stanovisko souhlasné. Dle komentáře **se jedná o procesní úpravu speciální k § 4 odst. 3 zákona, a při jejím uplatňování by tak mělo být k závaznému stanovisku vždy přihlíženo**, a to vzhledem k povinnosti provést posouzení vlivů koncepce na „naturovou“ oblast vyplývající ze směrnice o stanovištích, tj. i v **případě, že je vydáno po uplynutí 60denní lhůty zmiňované v § 4 odst. 3 zákona**. Dle komentáře tento postup zajišťuje odpovídající posouzení, což by nebylo možné, pokud by nemělo vydané závazné stanovisko rozhodné účinky pro schválení lesního hospodářského plánu. **Obsahově by se dle komentáře mělo závazné stanovisko blížit odůvodněnému stanovisku podle § 45i odst. 1 zákona, které nahrazuje, případně stanovisku, které je výstupem posuzování vlivů na životní prostředí**.

Ministerstvo mi neopomnělo zdůraznit právě to, že „nové“ **závazné stanovisko nenahrazuje případná potřebná povolení podle ZOPK**, zejména pokud se týká zvláštní územní či druhové ochrany. Závazné stanovisko dle ministerstva rovněž nehodnotí samotnou realizaci hospodářských opatření, tj. ve smyslu § 2 písm. d) lesního zákona **obnovu, ochranu, výchovu, těžbu porostů** a ostatní činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa. Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody dle § 4 odst. 3 ZOPK jakožto závazné

12 VOMÁČKA, Vojtěch. § 4 [cit. 7. 6. 2021]. In: VOMÁČKA, Vojtěch, KNOTEK, Jaroslav, KONEČNÁ, Michaela, HANÁK, Jakub, DIENSTBIER, Filip, PRŮCHOVÁ, Ivana. Zákon o ochraně přírody a krajiny. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, ISBN 978-80-7400-675-3, s. 704.

stanovisko ve smyslu § 149 správního řádu¹³ je pouze pokladem pro schválení LHP, který je sám o sobě toliko koncepčním dokumentem (stanovuje rozvrh hospodářské úpravy lesů pro LHC na dané decenium). Jak MŽP uzavřelo, zásadní problém spatřuje ve skutečnosti, že **závazné stanovisko k LHP není podkladem pro žádné správní rozhodnutí**, když schválení LHP příslušným krajským úřadem neprobíhá ve správním řízení. Podle ministerstva tak ani **skutečnost, že bylo k podnětu spolku zrušeno první závazné stanovisko a bylo nahrazeno „novým“** závazným stanoviskem, **neměla ve vztahu k LHP a jeho schválení žádné účinky**.

C. Právní hodnocení

Zákon o veřejném ochránci práv mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně práv a svobod. V této části zprávy ošetření proto nyní zhodnotím dosavadní postup správních orgánů v prošetřované záležitosti z hlediska dodržení právních předpisů a principů dobré správy.

Jádrem věci se jeví být **spor o to, zda je dosavadními postupy orgánů ochrany přírody** (mj. v rámci schvalování LHP pro LHC Loučná nad Desnou) **zajištěno zachování předmětů ochrany v příznivém stavu** z hlediska ochrany přírody. Takový spor je však sporem odborným, je tak třeba předeslat, že jako ochránci mi do něj stěží přísluší se zásadními autoritativními závěry vstupovat. To mi však **nebránilo přezkoumat postupy vedoucí k závěrům** učiněným orgány státní správy ve věci i to, **zda jejich výsledné správní uvážení (hodnocení) je dostatečně konzistentní, je přezkoumatelně vysloveno a má oporu ve shromážděných podkladech**.

Především jsem musel v rámci svého hodnocení vzít v potaz **specifika schvalování lesních hospodářských plánů**, jež se promítají i do vydávání souhlasných závazných stanovisek orgánů ochrany přírody jako jejich podkladu. V daném směru je nutné zohlednit i praxi **poskytování tzv. předběžné informace** (a dalších relevantních podkladů důležitých pro obsah navrhovaného LHP) orgánem ochrany přírody vlastníku lesa. **LHP samotný má zvláštní povahu, a je tak spíše koncepčním dokumentem vlastníka lesa** s omezenou závazností. Specifické je dále bezesporu to, že v případě schvalování LHP krajským úřadem jde o **proces sui generis** (který není správním řízením), **což se významně promítá i do zvláštností projednávání a „dohodování“**, **zda by mohl být souhlas orgánem ochrany přírody udělen** (mj. je závazné stanovisko orgánu ochrany přírody vydáváno „na žádost orgánů státní správy lesů“). Do jisté míry nutno přitakat MŽP, že **pochybnosti vyvolává již právní úpravou stanovený režim, kdy je závazné stanovisko podkladem pro schválení** (resp. neschválení) LHP, na které se nevztahuje správní řád, a kdy tak podle sdělení MŽP skutečnost, že je (kupř. k podnětu některého zainteresovaného subjektu) závazné stanovisko orgánu ochrany přírody zrušeno (a následně nahrazeno novým), nemá na existenci již orgánem státní správy lesů odsouhlaseného LHP fakticky žádný vliv. Na druhé straně závazné stanovisko, kterým byl udělen souhlas ke schválení LHP, **nenahrazuje do budoucna případná potřebná rozhodnutí orgánu ochrany přírody**,

¹³ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zejména pokud se týká zvláštní územní či druhové ochrany (jde zejména o případy povolení výjimky ze zákazů daných v základních ochranných podmínkách zvláště chráněných území podle § 43 ZOPK, povolení výjimky ze zákazů u zvláště chráněných druhů („ZCHD“) rostlin a živočichů podle § 56 zákona, povolení odchylného postupu při obecné ochraně ptáků podle § 5b zákona a souhlas k činnostem vázaným na předchozí souhlas v bližších ochranných podmínkách zvláště chráněných území podle § 44 odst. 3 zákona či souhlas k činnostem v ochranném pásmu zvláště chráněných území podle § 37 ZOPK).

Je třeba konstatovat, že existující „**překryv ochranných režimů**“ na území dotčeného LHC Loučná současně **nepůsobí zcela přehledně** a pro adresáty povinností může být i matoucí. Zde je zapotřebí zdůraznit, že **souhlas orgánu ochrany přírody v podobě vydání kladného závazného stanoviska k lesnímu hospodářskému plánu nezbavuje vlastníka lesa**, v daném případě Lesy ČR, **povinnosti žádat o nezbytná další povolení** při vlastní realizaci činností v některé z chráněných lokalit, je-li takového povolení v konkrétní situaci zapotřebí. Zde ovšem současně vyvstává i určitý rozpor, kdy orgány ochrany přírody na čele s MŽP sice předpokládají další projednávání, s eventuálním vydáním nezbytných správních aktů, v praxi se tak ale zřejmě ne vždy děje, když vlastník lesa může vycházet z toho, že LHP byl orgány ochrany přírody odsouhlasen, čímž jeho kooperace s nimi je u konce. Ostatně připomínám i shora citovaný komentář k zákonu o ochraně přírody a krajiny s konstatováním, že *„schválení lesního hospodářského plánu presumuje soulad pěstebních a těžebních zásahů v lesích prováděných na jejich základě se zájmy přírody a krajiny, neboť k těmto činnostem se již závazné stanovisko orgánu ochrany přírody nevyžaduje“*. Lze v tomto ohledu souhlasit se spolkem, že **takový stav je pro relevantní předměty ochrany ohrožením**. Tím více pak **závisí na důsledném dohledu** ze strany dozorových a kontrolních orgánů.

Ve vztahu k okolnostem daného případu je namístě poznamenat, že přehled relevantních dokumentů i zvláště chráněných druhů dotčených navrhovaným lesním hospodářským plánem Loučná nad Desnou na období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2025 (plány péče dotčených maloplošných chráněných území a CHKO Jeseníky i aktuální data o výskytu ZCHD rostlin a živočichů) byl **vlastníku závčas prezentován**, včetně tzv. **předběžné informace ze dne 9. 4. 2015**. Tyto dokumenty a data pak bylo **zapotřebí promítnout** z jeho strany do **návrhu LHP, přičemž to, že se tak stalo, by mělo garantovat právě souhlasné stanovisko Správy CHKO**. V situaci, kdy **původní souhlasné závazné stanovisko Správy CHKO ze dne 15. 4. 2016** k lesnímu hospodářskému plánu Loučná nad Desnou bylo podnětem spolku zpochybněno, považuji za podstatné, že se věci **ministerstvo** zabývalo a závazné stanovisko **zrušilo pro jeho nepřezkoumatelnost**. Závazné stanovisko bylo posléze **nahrazeno novým ze dne 11. 6. 2018**, v němž **Správa CHKO již důsledněji popsala své hodnocení**. Jsem si vědom, že spolek nebyl ani s tímto novým závazným stanoviskem srozuměn a i nadále uplatňoval svoji argumentaci k celé záležitosti. Zde jsem považoval za problematické, že další podrobně zdůvodněný **několikastránkový podnět spolku ze dne 13. 12. 2018** (za nějž se stavěla i odborná přírodovědná veřejnost, kupř. pan B. a paní C. z katedry ekologie a životního prostředí Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci) byl **bez dalších opatření jako nedůvodný odložen jednostránkovým sdělením MŽP**, odboru výkonu státní správy IX, ze dne 18. 1. 2019. **Adekvátní zdůvodnění** včetně příslušných podkladů pak **MŽP poskytlo až na mé vyžádání v rámci zahájeného šetření** ve věci.

Odůvodnění, které k postupům Správy CHKO a ČIŽP následně k mé výzvě doplnilo MŽP jako instančně nadřízený orgán obou institucí, již činnost státní správy v zásadě dostatečně osvětluje, a umožňuje tak i přezkoumání jejich postupů.

Spolek dovozoval rozpor postupů úřadů s plánem péče o CHKO Jeseníky na roky 2013–2022 s tím, že odkazoval na bod 2.4 Plánu péče, podle kterého je potřeba „zachovat rozsah a kvalitu přírodních stanovišť, která jsou předměty ochrany EVL, zejména nepřevádět porosty klasifikované jako bučiny nebo suťové lesy na porosty s převahou smrku, dále ponechávat dostatek tlejícího dřeva potřebného pro uchování biodiverzity“. Zde mi MŽP dokládá, že k **jakémukoli „převádění“ chráněných bučin nedochází** a veškeré výměry zůstávají takové jako v době vyhlášení EVL (až na nepodstatné změny dané podrobnějším mapováním). Rovněž **požadavek orgánu ochrany přírody na zachování kvality biotopů roháčka jedlového, by měl být respektován, mj. tím, že vlastník lesa v rámci LHP akceptuje ponechání části dřevní hmoty na místě k zetlení**. Klíčové jsou pak **předběžné konzultace s orgánem ochrany přírody se získáváním výjimek** pro všechny potenciálně ohrožující zásahy. **V případě stěvlíka hrbolatého** je v rámci jeho ochrany nezbytné zachování rozsáhlejších lesních porostů a dostatečného množství podmáčených stanovišť. **Správa CHKO posuzovala zejména lesní porosty rostoucí kolem vodních toků** (okolí potůčků, pramenišť, dlouhodobě stojatých vod, bažinek a jiných podmáčených míst v listnatých, jehličnatých i smíšených lesích). Vzhledem k tomu, že **v místě výskytu druhu nejsou plánovány významnější zásahy a je cíleno zvýšení podílu odumírající dřevní hmoty**, nepovede LHP k poškození stanoviště tohoto druhu. Z LHP vyplývají také konkrétní návrhy pro podporu výskytu jeřábka lesního, mj. záměrně nesnižovat podíl melioračních a zpevňujících dřevin v porostech a využívat jejich přirozeného zmlazení při obnově lesa; orgány ochrany přírody tak činí závěr, že **LHP cílí k rozšiřování stávajícího biotopu tohoto druhu**. Nelze opomenout i **ponechání vybraných „starých porostů“**, cenných právě z hlediska zachování biodiverzity, věkové a prostorové diferenciace lesů, **bez úmyslných hospodářských zásahů**, což mělo být rovněž vlastníkem respektováno a do LHP zahrnuto.

Dle ujištění ministerstva v EVL naprosto **převažuje šetrný podrobní způsob lesního hospodaření**, způsob hospodaření **násečný na plochách s výměrou řádů jednotek %** pak podle něj **nelze paušálně označit za významně negativní zásahy**. Připomínám, že **náseky** LHP navrhované na území přírodního stanoviště Bučin asociace Luzulo-Fagetum v **EVL Praděd** (cca 9,4 ha náseků ze 135,2 ha na území dotčeného LHC Loučná nad Desnou) i v **EVL Keprník** (cca 10,4 ha náseků z 259,2 ha na území dotčeného LHC Loučná nad Desnou) **se v řádech jednotek procent pohybují**, a to i když vezmu v potaz, že v případě EVL Praděd byla míra dotčení náseky ministerstvem vztažena k celkové výměře 298,7 ha přírodního stanoviště Bučin asociace Luzulo-Fagetum na území EVL Praděd, kdy tedy **činí cca 3 %** (důvody, které k tomu ministerstvo vedly, jsou představeny v příloze), a i v případě spolkem uváděné výměry 135,2 ha přírodního stanoviště Bučin asociace Luzulo-Fagetum na území LHP dotčeného LHC Loučná nad Desnou **činí cca 7 %** (viz též vyjádření MŽP v příloze, že „*těžby navrhované na jiných LHC není nutno do hodnocení zahrnout, pokud není hodnocení vztahováno k rozlohám předmětu ochrany EVL mimo LHC Loučná nad Desnou, a to za dodržení předpokladu, že jednotlivé lesní hospodářské plány jsou posuzovány obdobným způsobem, a pokud návrhy v jednotlivých LHP pro různé LHC nebudou mít negativní dopad na stav předmětu ochrany v rámci posuzovaného LHC*“).

Ve spojitosti s celkovými procentními výměrami LHP zamýšlených obnovních těžeb, a tedy míry dotčení chráněných zájmů (chráněných území), jsou relevantní také sdělení, že při užití podrostního způsobu hospodaření v rámci obnovy určitého porostu vymezeného porostní skupinou se zřetelem k jeho výměře **nemusí** s ohledem na jeho jednotlivé fáze **dojít během jednoho decenia** (za platnosti LHP) **ani k plošnému odstranění mateřského porostu** (pokud je v LHP navržena těžba obnovní podrostním způsobem hospodaření např. na jedné třetině plochy porostní skupiny, tak to neznamená, že na této ploše během decenia dochází k odstranění mateřského porostu), resp. že **zároveň dochází i k nárůstu etátu v nemýtních či mýtních lesních porostech zatížených či nezatížených obnovou**. Při hodnocení vlivu LHP na dotčené EVL je potom dle MŽP nezbytné **přihlédnout nejen k procentuálnímu zastoupení dotčených stanovišť v rámci EVL, ale i k jejich kvalitě**, klíčovou je tak úvaha příslušného orgánu ochrany přírody vztažená k posouzení záměrů těžeb v konkrétních lokalitách. V tomto ohledu **nelze podle MŽP obecně konstatovat, že provádění holosečí a náseků znamená činnost striktně zakázanou**. Nadto dle MŽP násečným způsobem hospodaření nemusí vzniknout souvislá holá seč, a ani takto provedený zásah tak nemusí představovat „*využívání prostředků a činností, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů*“ ve smyslu § 26 odst. 3 písm. a) zákona.

Ve vztahu k výsadbám bylo zdůrazněno, že **nelze po prvním či druhém obnovním zásahu** (těžbě anebo zalesnění) **vždy najisto dovozovat, že může dojít k poškození a zásadní změně chráněné bučiny**, a to jednak s ohledem na možný postup přirozené obnovy, jakož i se zřetelem k doporučené a následně realizované výchově lesních porostů v průběhu jednotlivých decenií. **Nelze dát tudíž za pravdu spolku v tom, že již poměr výsadby 70 % smrk, 30 % buk, sám o sobě vede k poškození a zásadní změně chráněné bučiny**, situaci takto přímočaře hodnotit nelze. K výběru jiných dřevin než Lesy ČR v rámci umělého zalesnění použitých buku a smrku ministerstvo uvedlo, že z popisů porostních skupin v hospodářské knize vyplývá, že **dochází také k přirozené obnově klenu, modřínu, jeřábu a jedle** (otázkou samozřejmě je, zda by takové dřeviny neměly být cíleně více vysazovány). V tomto směru jsem byl nicméně seznámen rovněž s tím, že za **období platnosti předchozího LHP pro LHC Loučná nad Desnou na období 2006–2015 došlo k pozitivním změnám v druhové skladbě**, kdy došlo k poklesu zastoupení smrku ztepilého o 1,5 % a nárůstu zastoupení buku lesního o 1,96 %. To by přisvědčovalo žádoucímu vývoji skladby lesa. Překvapující je pouze obecná informace z MŽP, že zhodnocení vlastní kvality dotčeného přírodního stanoviště není vždy na základě dat z mapování biotopů proveditelné, protože u původního mapování, které bylo prováděno v období 2001–2005, nebyl u části vymapovaných segmentů parametr kvality sledován. Byť je zřejmé, že jde o dědictví z minulosti, postupy orgánu ochrany přírody vůči vlastníkovu lesa to mohlo nepříznivě (z hlediska ochrany chráněných zájmů) ovlivnit.

Po prostudování všech předkládaných důvodů (i podkladů, z nichž orgány ochrany přírody vycházely) mohu konstatovat, že se orgány ochrany přírody problematice intenzivně měrou věnovaly, s výjimkou sdělení MŽP, odboru výkonu státní správy IX, ze dne 18. 1. 2019. Nedostatky spočívající v neuspokojivém zdůvodnění, které jsem v předmětném sdělení spatřoval, ministerstvo napravilo tím, že se se spolkem namítanými skutečnostmi vypořádalo v průběhu mého šetření. Rozhodl jsem se proto šetření ukončit.

Dodávám, že vlastní způsob nakládání s lesy v EVL na území CHKO Jeseníky je odborný problém (kupř. zavedení přírodě blízkých procesů bez násečného způsobu hospodaření v celém územním rozsahu jak žádá spolek), jímž by se měli zabývat a ke konsensu dospět společně přírodovědci (ochranáři) a lesníci (vlastníci). Jsem si přitom vědom toho, že hledání konsensu se neobejde bez dobré vůle obou stran. Nesnadno se totiž hledá odpověď na otázku, zda lze v ochraně vzácných lesních celků CHKO Jeseníky dosáhnout více buď trpělivější prací a dílčími kroky (se snahou o kompromisy a vzájemné ústupky s vlastníky), či radikálnějšími postoji (kupř. v podobě vydání nesouhlasného závazného stanoviska orgánu ochrany přírody s LHP).

Závěrem si dovoluji také doplnit, že **ohledně tvrzení ministerstva, jak je ochrana biotopů zajištěna** „nejen formou maloplošných zvláště chráněných území, evropsky významných lokalit a ptačích oblastí na území LHC Loučná nad Desnou, ale i způsobem lesního hospodaření v CHKO Jeseníky, jež vychází z plánu péče, a které nepovede k negativnímu ovlivnění prostorového a druhového složení lesních porostů a zachová jejich příznivou věkovou strukturu“, **mohou v praxi vznikat spory**. V takovém případě nezbývá, zejména se zřetelem k existujícímu právnímu rámci, než se opakovaně zaměřovat **na kontrolu dodržování všech ochranných podmínek** (vycházejících ze zájmů ochrany přírody a krajiny) přímo na **úrovni jednotlivých probíhajících zásahů** vlastníka lesa, mj. právě **z hlediska existence všech příslušných povolení a výjimek, resp. plnění jejich podmínek v terénu**.

D. Informace o dalším postupu

Jelikož nyní prostor pro své další kroky neshledávám, rozhodl jsem se šetření ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci právy uzavřít.

S tímto závěrečným hodnocením samostatnými dopisy seznámím stěžovatele, jakož i ministra životního prostředí jako vrcholného představitele šetřeného úřadu.

Shora uvedené není na překážku tomu, aby se na mě stěžovatel v budoucnu obrátil znovu, pokud k tomu v konkrétních postupech správních orgánů shledá důvod.

Brno 28. června 2021

JUDr. Stanislav Křeček v. r.
veřejný ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)

Příloha
dle textu